

ЧОРНА І.А.
ст. гр. ОАБ-41

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ НА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Достовірність фінансової звітності залежить від багатьох чинників, серед яких важливу роль відіграють аудиторська незалежність та довіра користувачів фінансової звітності до аудиторів. Європейська інтеграція викликає потребу в уніфікації міжнародних стандартів і правил для здійснення аудиторської діяльності. Нові міжнародні правила, безперервний процес злиття у сфері аудиторських послуг підвищує вимоги до аудиторських послуг та необхідність створення єдиних стандартів і незалежних контрольних органів.

Аудит в Україні відноситься до наук, які знаходяться на стадії формування, його теорія не повністю сформована і не адаптована до вітчизняної практики бізнесу. У той же час, ринкова економіка вимагає використання методів аудиту з метою захисту інтересів користувачів від можливих зловживань. Практика застосування аудиту в сучасній Україні вказує на наявність проблем, що вже понад 25 років існують у сфері становлення цього виду діяльності. Динамічний розвиток аудиту в нашій країні, не опрацьованість низки положень функціонування аудиту в умовах транзитивної економіки, специфіка аудиторської діяльності різних категорій користувачів викликає ряд проблемних запитань, що потребують ретельних досліджень та адаптації до міжнародних стандартів [1, с.204].

Проведені дослідження показують, що найбільш відмінною рисою МСФЗ від національної системи бухгалтерського обліку в Україні є те, що звітність за МСФЗ формується, не ґрунтуючись на законодавчих нормах, а виходячи з конкретних фінансових реалій. Звітність підприємств, складена за міжнародними стандартами, дає змогу об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства і ухвалити обґрунтовані управлінські рішення. Це сприяє росту довіри потенційних інвесторів до облікових даних. Підприємство, яке веде облік за міжнародними стандартами, в значній мірі економить кошти та час на трансформацію фінансової звітності.

Серед проблем застосування МСФЗ у вітчизняній практиці слід виділити: 1) проблеми з перекладом (при перекладі на українську мову

виникає ризик втрати змісту інформації або неправильного її розуміння); 2) значна відмінність у нормативно-правовій базі; 3) проблеми в розрахунках деяких фінансових показників; зміна влади; 4) брак професіоналів з МСФЗ; 5) відсутність достатнього фінансування; 6) необхідність у зборі додаткової інформації; виникнення додаткових витрат для придбання програмного забезпечення [2, с. 24; 3, с. 522].

Перехід на МСФЗ з національних стандартів бухгалтерського обліку регулює спеціальний стандарт, саме МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ». Підприємство має скласти і подати перший звіт про фінансовий стан за міжнародними стандартами на дату переходу на МСФЗ та на дві наступні річні дати. Перша звітність за МСФЗ має містити хоча б 3 звіти про фінансовий стан; по 2 звіти про сукупні доходи, про рух грошових коштів та про зміни у власному капіталі. Поряд з цим подаються примітки, які включають порівняльну інформацію для всіх поданих звітів.

Звернемо увагу, що практикою інших країн передбачено кілька способів переходу на міжнародні стандарти, частково або повністю .

Перший спосіб запровадження МСФЗ – навчити бухгалтерський відділ працювати за міжнародними стандартами або знайти для цього кваліфікаційні кадри. Цей шлях вимагає інвестицій, оскільки мінімальна вартість відповідних курсів становить близько 10 тис грн. за людину. Кілька тисяч гривень додатково доведеться заплатити, щоб скласти іспит та отримати сертифікат.

Другий спосіб запровадження МСФЗ полягає в залученні консалтингових компаній. Проте так зможуть вчинити далеко не всі підприємства, оскільки надто висока вартість таких послуг. Окрім того, керівництву може бути незручно працювати з такими фірмами.

Третім способом запровадження МСФЗ передбачений перехід на програмне забезпечення. Таке рішення обійдеться дешевше, ніж попередні. Програми автоматизують більшість рутинних операцій, а це дозволить бухгалтеру швидко опанувати роботу з МСФЗ. Ринок бухгалтерського ПЗ не монополізований одним застарілим рішенням, тому компанія зможе підібрати зручний продукт [4].

Що стосується України, то, підписавши у березні 2014 року Угоду про асоціацію між Європейським Союзом та Україною, держава взяла на себе низку зобов'язань. Стаття 387 Угоди про асоціацію передбачає перехід на міжнародні стандарти. Саме ці вимоги стали основою для прийняття нової редакції Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5] та Закону «Про аудит фінансової

звітності та аудиторську діяльність» [6].

Ці документи ставлять за мету підвищення рівня довіри інвесторів до фінансової звітності, у тому числі державних компаній, забезпечення її прозорості та зіставності; дерегулювання аудиторської діяльності; надання аудиторським компаніям України можливості виходу на європейські ринки; розширення ринку аудиторської діяльності; підвищення престижу та довіри до діяльності аудиторів; викоренення корупції; підвищення довіри населення до банків України, страхових компаній, державних підприємств тощо; створення належних умови для виходу національних компаній на ринки капіталу; підвищення довіри регуляторних органів до фінансової звітності компанії; створення позитивного інвестиційного клімату.

Окрім цього, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг та Міністерство фінансів України підписали Меморандум про впровадження в Україні нової Системи підготовки та подання фінансової звітності в електронному форматі, яка базуватиметься на стандарті XBRL.

XBRL – це не форма звітності, а поширений в світі стандарт подання в електронному вигляді ділової інформації. Учасниками системи стануть всі підприємства, які подають звітність по МСФЗ і фінансова звітність яких підлягає обов'язковому аудиту. Серед переваг цієї системи – швидкість і автоматичність формування звіту. Вона передбачає формування єдиного вікна подання фінансової звітності, доступ до якої буде у всіх регуляторів, які здійснюють нагляд за цією компанією. Проектом EU-FINSTAR передбачена також величезна кількість заходів з навчання, будуть запущені сервісні центри, тренінгові програми, буде налагоджена співпраця з ВНЗ.

Як відомо, до 30.04.2019 р. оприлюднити річну фінансову звітність, зокрема, консолідовану, за 2018 рік разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці у повному обсязі повинні підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів); суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях публічні акціонерні товариства; суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку.

Що стосується великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів, середніх підприємств, інших фінансових установ, що належать до мікро- та малих підприємств, то оприлюднювати річну фінансову звітність з аудиторським висновком, зокрема, консолідовану, вони

мають, починаючи зі звітності за 2019 рік, до 01.06.2020 р.

Водночас великим підприємствам, що не є емітентами цінних паперів та середнім підприємствам, які вперше застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності з датою переходу 01.01.2018 р. та перераховують проміжну, річну та консолідовану фінансові звітності за 2018 рік, включаючи вступний баланс на 01.01.2018 р. за МСФЗ, доцільним є оприлюднення, починаючи зі звітності за 2018 рік, а саме до 01.06.2019 р. [7].

Поруч з проблемами переходу на міжнародні стандарти з'являються проблемні питання аудиту фінансової звітності за міжнародними стандартами. Серед цих проблем найсуттєвішими, на нашу думку, є: 1) нестабільність нормативної бази; 2) проблеми з коригуванням фінансової звітності до МСФЗ; 3) проблеми з документальним оформленням перевірки; 4) нерозуміння керівництвом мети проведення аудиту; 5) обмеження аудитора в індивідуальних підходах; 6) сумнівна якість аудиту.

Бухгалтер та аудитор, щоб у майбутньому бути затребуваним на ринку праці мають удосконалювати свої професійні знання, вивчати нове програмне забезпечення для здійснення бухгалтерського обліку та аудиту, а також - інші додатки для ведення бізнесу та фінансів, уміти об'єднувати інформацію, отриману з ERP-системи, зі смартфонів (завдяки віртуальному доступу) та веб-сторінок. Цифровий ринок вимагає від фахівців працювати в нових умовах володіючи не лише новими технологіями, але й іноземними мовами [8, с.188-189].

Враховуючи необхідність подання фінансової звітності за міжнародними стандартами, на сьогоднішній день, виникає дефіцит працівників у цій сфері. Поруч з цим відкривається перспектива не лише розширення власних знань, а й проявлення індивідуальності аудитора, можливість працевлаштування за кордоном. Таким чином, здійснено перші кроки до впровадження МСФЗ, що є рушійною силою до прозорості та відкритості інформації. Це свідчить про поступове наближення України до ЄС.

Література:

1. Адамик О.В. Бухгалтерський облік як основа інформаційного забезпечення оподаткування підприємства // Галицький економічний вісник. – 2004. – № Випуск 1. – С. 109-114.
2. Адамик, О.В. Автоматизація бухгалтерського обліку у кількох стандартах: методичні підходи та способи їх реалізації [Текст]/ОВ

Адамик//Тенденції розвитку обліку і аналізу як складових інформаційної системи менеджменту підприємства: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.[м. Тернопіль, 29-30 листоп. 2012 р.]/редкол.: Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, З.В. Гуцайлюк [та ін.]-Тернопіль: ТНЕУ, 2012.-С. 4-6.

3. Галелюка М. «Біла бухгалтерія»: як бізнесу перейти на міжнародні стандарти звітності // Економічна правда – 2019: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/01/28/644600/>

4. Касич А. О., Яковенко Я. Ю. Проблеми впровадження МСФЗ в Україні та шляхи їх вирішення / А. Ю. Касич, Я. Ю. Яковенко // Облік і фінанси. – №1, 2013. – С. 22-27.

5. Коваль І. Ф. Застосування міжнародних стандартів в фінансовій звітності України // Молодий вчений. – № 9, 2017. – С. 522-525.

6. Шестерняк М. М. Аудиторська діяльність в Україні: особливості європейської інтеграції / М. М. Шестерняк // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 31 травня - 1 червня 2018 р.) – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – С. 204-206.